

Cecilia. 10 månader

Vi kvinnor

Årg. 4

Mars 1952

Nr. 2

Internationella kvinnodagen

Detta är den dag då vi i tanken möter alla våra systrar jorden runt. Vi är många, många miljoner som tänker på varandra just nu. Och det märkvärdiga är att vi helt förstår varandra. Våra svårigheter är olika men vi har samma mål och samma arbetsiver och samma lust att hjälpa människorna och samma tro på mänskligheten. Tid och rum hindrar oss inte alls.

Hur väl förstår vi inte Clara Zetkin, den stora tyska föregångskvinnan, när hon för kvinnornas talan. År 1910 i augusti samlades på hennes initiativ en internationell kvinnokonferens i Köpenhamn. Endast en av de fyra frågor som stod på programmet för konferensen är i dag löst i många länder: kvinnor har fått rösträtt. Den andra frågan, socialvård för mor och barn, är fortfarande olöst i stora delar av världen. Och den tredje och fjärde: kamp mot prisstegringen och kamp mot krigsfaran är minst lika brännande i dag som 1910. Det var vid den konferensen Clara Zetkin väckte ett entusiastiskt mottaget förslag nämligen att hålla en internationell kvinnodag varje år den 8 mars. Dagen firades första gången år 1911 i Tyskland, Österrike, Danmark och Schweiz, nästa år kom Frankrike med och år 1913 Ryssland. I England fick den internationella kvinnodagen bred anslutning under sista världskriget och kommittén för den dagen är fortfarande en samlingspunkt för progressiv engelsk kvinnoopinion.

Verkligt internationell, världsomfattande, blev internationella kvinnodagen först efter det andra världskriget.

I november 1945

bildades Kvinnornas Demokratiska Världsförbund som nu har 135 miljoner medlemmar i 60 länder. Dess program är att arbeta för kvinnornas fulla medborgerliga rättigheter, för barnens kroppsliga och andliga hälsa, mot fascism och för fred. Fred med kvinnornas hjälp för barnens skull. Vid slutet av kongressen lovade deltagarna högtidligen att kämpa utan uppehåll för att tillförsäkra världen en varaktig fred.

Det har inte varit ett tomt löfte. Aktivitet och offervilja har utmärkt KDV under de år som gått. Det gäller ledningen som outtröttligt stått på vakt för kvinnornas och barnens rätt, mot förtryck och för fred. Varhelst ett övergrepp skett, varhelst en fredskämpe blivit förföljd — alltid har KDV:s ledning ingripit med beslutsamhet och ofta med framgång. Detta aldrig svikande stöd har betytt oerhört mycket för våra systrar jorden runt, det kan man förstå. Men inte bara ledningen i KDV är alltid redo, den stora massan enskilda medlemmar är aktiva och känner sitt ansvar som fredsarbetare, som mödrar och kvinnor. För KDV:s miljoner medlemmar liksom en gång för Clara Zetkin står det fullt klart att kravet på fred kan växa till en världsoption endast om det knyts samman med kravet på ett samhällssystem som undanröjer nöden även i fredstid så att människor får lust att leva i fred.

KDV har från början högtidlighållit den internationella kvinnodagen och den 8 mars är nu en stor dag för kvinnor i 60 länder.

När vi som medlemmar av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund firar den internationella kvinnodagen kan vi inte nöja oss med tanken på det vi redan gjort. Vi måste framför allt se framåt mot nya arbetsuppgifter. Just nu ser vi fram emot den internationella konferens till försvar för barnen som skall hållas i Wien 12—16 april i år. KDV har tagit initiativet till denna konferens. Konferensen står under beskydd av en kommitté bestående av 96 män och kvinnor från 38 länder. I denna patronagekommitté finns många framstående professorer och läkare, experter i fråga om hälsovård och undervisning, stora författare och skadespelare etc. Konferensens arbete skall uppdelas på fyra huvudlinjer: hälsovårdsfrågor, uppfostringsfrågor kulturproblem och frågor i samband med ungdomsbrottslighet. Det är av största betydelse för en allsidig belysning av barnens problem att koloniala och beroende länder blir starkt representerade. Därför är antalet deltagare från andra länder begränsat (10 från Sverige). Men vi behöver alla ge konferensen vårt stöd. Dels genom ekonomiska bidrag just med tanke på kolonialländernas små resurser, dels genom att instämma i den appell som utgått från den internationella kommittén.

Andrea Andreen

Internationella konferensen till försvar för barnen

APPELL

Djup oro fyller oss inför det hot som vilar över våra barns liv och hälsa. I många länder hotas kommande generationer genom att barnens hälsotillstånd försämras och barnadödligheten ökas.

Barnen lider på grund av krigsförberedelserna. Budgetanslagen för hälsovård, bostäder och undervisning minskar på grund av de militära utgifterna. Många familjer har inte råd att ge sina uppväxande barn en föda som är tillräcklig och fullgod. I de flesta koloniala länder har livsmedelsbristen övergått i hungersnöd och ett stort antal barn död av svält.

Hundratusentals koreanska barn har dödats genom bombardemangen mot civilbefolkningen eller dött av hunger och köld, drivna ut på vägarna under den tragiska flykten.

Vi grips av ångest vid tanken på vad våra barn skulle få lida om de skulle drabbas av ett liknande öde.

För att rädda barnen, det dyrbaraste mänskligheten har, vädjar vi till alla män och alla kvinnor av god vilja och till alla organisationer som intresserar sig för barnens problem, att delta i Internationella konferensen till försvar för barnen, vilken skall överlägga om vad som kan göras för att försvara rätten till liv, hälsa och uppfostran för alla världens barn.

För 30 år sedan

Elisabeth Tamm berättar

— När kvinnorna fått politisk rösträtt och valbarhet genom 1921 års riksdagsbeslut, hur kändes det då att bli invald i 2:a kammaren? frågar vi.

— Ja, historia och politik hade ju alltid varit mitt största intresse. Som barn brukade jag ligga på golvet i min fars skrivrum och läsa referaten i tidningarna om riksdagsförhandlingarna, och när jag sedan blev äldre, tyckte jag nog det var litet försmädligt att på valdagarna sitta vid skrivbordet i samma rum och se hur karlarna, som var anställda vid gården, gick förbi på landsvägen för att rösta, medan jag just den dagen inte hade något att säga till om, när det gällde rikets väl och ve.

— Det var väl ändå olika när man själv blev vald?

— Naturligtvis. Jag hade ju varit med i kommunala styrelser förut och sedan i landstinget. Men riksdagen var ju i alla fall mera spännande. Först var det valrörelsen 1921. Jag höll 60 föredrag den hösten, inte bara i Södermanland, utan i Östergötland, Dalarna och Jämtland. Det var rätt tröttsamt, men man trodde ju då, att n u skulle man få arbeta för sina ideal. — Det var genom en särlista som jag blev vald.

— Och hur många kvinnor kom in i riksdagen denna första gång?

— Kerstin Hesselgren i 1:a kammaren, samt Bertha Wellin, Agda Östlund, Nelli Thyring och jag i 2:a.

— Vilka frågor var det som fröken Tamm intresserade sig särskilt för, och vad föranledde Er att begära ordet?

— Man måste ju studera allt riksdagstryck, både propositioner och motioner, så noggrant som möjligt för att göra sin plikt så gott man kunde. Man ansåg sig tvungen att ibland begära ordet där man helst velat låta bli. Men ibland kände man ändå, att man ville och måste tala, hur svårt det än var.

— I vilka frågor? Var det särskilt i kvinnofrågor?

— Det också, men inte enbart. Mitt s. k. jungfrutal kom helt spontant. Det rörde statsbidrag till jordbruket. Jag tillät mig yttra, att jordbruket borde i möjligaste mån bedrivas så, att det kunde bära sig självt, och yrkade på en jord-

E. Tamm
1918

ägenderätsreform. Det föranlät en rik och betydande kvinna att säga till någon hon kände, att mina vänner finge skämmas för mig. Men jordfrågans lösning står alltjämt för mig som en av tidens viktigaste spørsmål, och i flera andra län-der har ju dylika reformer också ägt rum.

Ett ärende, som givetvis påkallade mitt stora intresse, var den socialdemokratiska regeringens proposition 1922 med förslag till "lag om kvinnans behörighet att inneha statstjänst och annat allmänt uppdrag m. m.". Den mottogs med mycket blandade känslor av riksdagens ledamöter. I första kammaren föll förslaget på tre röster. I andra kammaren inledde justitieministern debatten och beklagade denna utgång i första kammaren, med förhoppning att andra kammaren skulle visa mera förståelse. Han påminde om att genom det förslag till grundlagsändringar, som antogs vilande från 1920, och därefter slutligen godkändes 1921, avlägsnades från grundlagarna de bestämmelser som hindrade kvinnors anställning, även i de högre och högsta statstjänsterna.

Den förste talaren i den därpå följande debatten var en häradshövding från landsorten. Hans tal var dråpligt, och några utdrag från hans yttrande måste citeras. Han sade bland annat:

Då jag gått att övertänka saken, har jag icke alldeles kunnat skjuta åt sidan en enquête i Stockholmstidningen med överskrift: **Bör en självförsörjande kvinna gifta sig?** — Av de uttalanden, som gjordes från kvinnligt håll, framgick även, att den längtan efter hemmet, som att börja med finnes hos en kvinna, då hon har ett livligt minne av sitt barndomshem, som fostrat henne, allt mer och mer förbleknar och liksom avtrubbas i samma mån, som hon kommer bort hemifrån. Hon får sina speciella vanor, och hon kommer in i det klubbbliv, som utan tvivel kommer att i

mycket hög grad florera även inom kvinnornas leder.

Om det föreliggande lagförslaget skulle gå igenom, komma utan tvivel en mycket väsentlig del av Sveriges mest bildade kvinnor på det sättet icke att gifta sig. Vad vill nu detta säga? Jo, det vill säga, att en del av de män, som förr hade tillgång till äktenskap med bildade kvinnor med hög kultur, skulle icke längre ha denna tillgång, vilket utan tvivel komme att sänka den kulturella nivån, på vilken hemmen hittills ha stått.

Det är väl ganska många i denna kammare, som ha tjänstgjort såsom nämndemän, och jag skulle vilja framkalla den bilden, att i domaresätet sitter en ung flicka på 25—30 år, att tingssalen är proppfull med besökande, — och att det mål som behandlas, är ett barnuppfostningsmål. Vid den handläggning, som då kan påfordras, kräves det ofta nog att ingå i mycket intima förhållanden, och jag kan av egen erfarenhet vitsorda att det i förhören av vittnen ... förekommer en hel del burleska saker och mustiga uttryck, vilket i åhörarkretsen väcker en munterhet, som är ganska svår att stilla. Jag undrar verkligen, om denna unga kvinna över huvud taget skall vara måktig att upprätthålla ordningen på ett sätt, som befordrar häradsrättens anseende och reputation ...

Efter denne talare var det min tur, och sedan man hört sådana ord var man givetvis ännu mera övertygad om nödvändigheten att erkänna kvinnornas medborgerliga rättigheter. Jag vill också få anföra några utdrag ur mitt yttrande:

I samband med denna fråga vill jag nämna ett namn, som svårigen kommer att utan bitterhet kunna omnämnas i den svenska kvinnörelsens historia: Elsa Eschelsson. Jag behöver icke erinra om, hur hon, då professuren i civilrätt i Uppsala blev ledig, var den enda, som innehade kompetens att erhålla densamma, men därför att hon var kvinna, fick professuren stå obesatt och uppehållas av en manlig docent, som saknade erforderliga meriter.

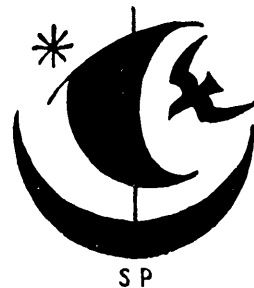
— — — Men allt erkännande för den ställning, den kgl. propositionen intagit gentemot kvinnorna, har man dock svårt att förstå, varför denna proposition bygger på principen att vissa uppräknade platser förbjudas kvinnorna, istället för att bygga på likställighetsprincipen, där förtjänst, skicklighet och de individuella egenskaperna bli avgörande.

— — — Den siste talaren nämnde, att det kunde vid domstolsförhandlingar förekomma vad han kallade vissa intima förhållanden, som väckte allmän munterhet. Det är möjligt, att en kvinna såsom domare icke skulle tillåta en dylik munterhet.

— — — Vad som nu har skett genom första kammarens beslut, är ingenting annat än ett led i utvecklingens växelvisa fortskridande

Inger Hagerup:

MØRKT VARSEL

I dag er himlen bare mørk av regn.

For ennå ikke —

Trygge barnestemmer

kvitrer jo utenfor.

Men luften gjemmer

en lummer redsel,

et usynlig tegn.

Men ennå ikke —

Å, for barnas skyld,

for deres lette fuglehjerters skyld,

for dette fredelige øyeblikket

må vi besverge det!

For ennå ikke —

(Ur diktsamlingen *Mit skip seiler*)

mellan framsteg och tillbakagång. — — Och då jag vädjar till den folkvalda kammaren att i dag giva uttryck åt ett tänkesätt i framstegsvänlig riktning, så gör jag det å alla deras vägnar, som genom mig här föra sin talan, och i förvissning om, att vi kvinnor med allvar och ansvarskänsla vilja deltaga i arbetet att ur vår olyckliga tid skapa en framtid, grundad på mindre fördom och mera rättvisa.

Herr talman! Utan att taga avstånd från något av de önskemål jag här uttalat, får jag, på grund av frågans nuvarande läge yrka bifall till utskottets förslag.

Utskottets förslag bifölls av andra kammaren med 111 röster mot 79.

Den otvivelaktigt svåraste frågan att ta ställning till, som förekom under min riksdagstid, gällde frågan angående "försvarsväsendets ordnande". Det var på våren 1924 under en högerministär. Utskottets förslag gick på nedrustning. För mig gällde det, dels att icke beröra de rent militära synpunkterna, d. v. s. fördelningen av anslag mellan de olika vapenslagen, vilket jag inte kunde ha någon mening om, och dessutom undvika att tala i känslotänkande. Jag ville enbart yttra mig ur frågans rättssynpunkt. Diskussionen hade pågått i två dagar. Förslaget hade fallit i första kammaren och saken var därmed avgjord. Det var sent på kvällen, många anmällda talare hade strukit sig och jag blev av flera anmodad att också stryka mig. Men jag svarade, att när kvinnorna hade fått vänta i så många år

hundraleden att tala i denna fråga, vore det inte obilligt att andra kammaren fick vänta några minuter. Jag vill också här få citera några satser:

— — — Den frågeställning i förhållande till krigsmaktens ordnande, som jag måste anse grundläggande, är den: Är krig ur rättssynpunkt förenligt med ett nutida samhälle? Besvarar man den frågan med ja, och det är tydligen vad som här har skett, har man naturligtvis endast att övergå till att diskutera vilka medel man vill anslå för krigsmakten, och hur man ändamålsenligast vill använda dessa medel. Besvarar man däremot frågan med nej — vilket jag för min del obetingat måste göra — blir problemet ett helt annat. Säger man sig att krig varken ur förnuftets, moralens eller rättvisans synpunkter kan försvaras, att det inte heller behöver vara det sätt, enligt vilket avgörande av mellanfolkliga tvister måste ske, då upprullar sig en hel rad av konflikter, som visserligen inte beröra ortsintressen eller intressen mellan lantarmé, flotta och flygvapen, men som gäller en uppgörelse mellan allmän rättsåskådning och dess tillämpning i verkligheten. Jag vågar säga att detta blir ett vida större och vida mer betydelsefullt problem — — —

SÄNDEBUD HOS FN

Bilden visar professor Felix Iversen, Finland, Pastor Uffe Hansen, Danmark, Pastor Ragnar Forbech, Norge och SKV:s ordförande utanför Chaillot-palatset när de den 15 januari i år överlämnade Nordiska Fredskonferensens brev till FN till Generalförsamlingens President, M. Padilla Nervo.

SKV:s förbundsstyrelse beslöt på sammanträde den 10 februari att förbundet helt instämmer i och stöder de resolutioner som antogs vid den Nordiska Fredskonferensen.

Den Nordiska Fredskonferensens beslut återfinnas i broschyren Fred i Världen, Fred i Norden. Denna broschyr rekvireras från Svenska Fredskommittén, Box 681, Stockholm. Pris 50 öre.

Om man utgår ifrån, att ett anfallskrig för vårt land i varje fall är uteslutet, hur ställer man sig då till ett försvarskrig? Där uppstår konflikten: är anfallskrig alltid förkastligt, men försvarskrig berättigat? — Är man viss om att alltid kunna dra upp en rak, bestämd linje mellan dessa båda? Säger inte alla folk i alla krig att de endast gripit till vapen för att värna sitt lands självständighet?

— — — Jag vet mycket väl, att jag här icke kan tala å kvinnornas vägnar i allmänhet. Jag vet, att kvinnorna ofta är de mest fanatiska, de ivrigaste förkämparna för krig och försvar, för hämnd och s. k. ära. Jag vet inte ens om jag kan tala för flertalet av de frisinnaade kvinnorna, men jag vet att där finns ett stort antal bland dem, som är beredda att samla sig omkring och sätta in all sin handlingskraft i arbetet för att skapa de psykologiska förutsättningarna för fred. Det är å deras vägnar jag talar. Ett sådant arbete må vara till synes hopplöst. Det kommer också att kallas fosterlandsförräderi, sentimentalitet, filantropi, komiskt eller på sin höjd tragikomiskt, om dömen så föraktliga, intill dess den allmänna opinionen ändrar sig och förklarar att den alltid betraktat en sådan uppfattning som den enda praktiska, förnuftiga och ekonomiska. Och om vi kvinnor i alla länder enigt ville hålla samman, så stod det i vår makt — det kan icke bortförklaras — att förhindra krig, och det är en **skuld** och en **skam**, att så inte är förhållandet.

Mig tilltalar motiveringen i utskottets förslag. Där heter det: "Det säkra värnet kring vår nationella frihet kan endast ernås i den mån som våldet får vika för rätten, i den mån de fredliga uppgörelserna träda i stället för krig vid slitandet av mellanfolkliga konflikter."

Herr talman! Av vad jag anfört framgår, att jag icke har något yrkande. Helst skulle jag rösta blankt. Men då voteringarna kunna komma att ligga så till, att det blir ansvarslost att göra det måste jag, om jag skall rösta, välja det förslag vars motivering enligt min uppfattning tar mest hänsyn till den ståndpunkt jag anser bör vara grundläggande i denna fråga, det socialdemokratiska.

— Och vilken ståndpunkt intar Ni nu, efter de trettio år som gått sedan kvinnorna erhöll rösträtt och valbarhet till riksdagen?

— Det blev visserligen många besvikelser, och många illusioner bleknade, men intresset för den historiska utvecklingen och känslan för de enskilda människornas öden måste alltid förbli lika levande. Mycket har ändrat sig och hänt på dessa år. Den politiska himlen ser mörkare ut nu än då. Den mänskliga grymheten och det mänskliga lidandet är fasansfulla. Ingen vet hur en nära eller avlägsen framtid kommer att gestalta sig.

Böcker:

Dagens novell är skriven av författarinnan och konstnärinnan Hilde Rubinstein, känd för många av denna tidnings läsare såsom målare av barnporträttet utanpå vårt blå litterära nummer "Fred på jorden".

Hilde Rubinstein föddes år 1904 i staden Augsburg i Tyskland, dit fadern utvandrat från det tsaristiska Ryssland. Familjen fick tyskt medborgarskap 1914.

Fast själv Diesel-konstruktör, tog fadern sina barn på vandringar i muséer och i naturen. Kanske var detta första impulsen till att den äldsta dottern blev målarinna.

Hon studerade i Köln där hon var elev till professor Richard Seewald. Också i Weimar Bauhaus studerade hon liksom i konstakademien i Düsseldorf. Efter debututställningen i tjugusåldern fick hon ett stipendium för studier i Frankrike.

Efter faderns död var det inte lätt att försörja sig på att sälja tavlor — konstintresset var inte stort i den tidens Tyskland. Vid tjugutre års ålder gifte hon sig med en student, fick tre år därefter en dotter, och skilde sig från mannen.

Det farliga året 1933 råkade hon som många andra i fängelse för antinazistisk verksamhet. Hemkomsten från ett fängelse skildras i dagens novell, alltså med sakkunskap.

Efter ett och ett halvt års fängelse for hon med sin då femåriga dotter till Sverige, där hon 1947 fick svenskt medborgarskap.

Hilde Rubinstein började skriva lika tidigt som måla under barnnåmen. På grund av den tidiga antisemitismen i Tyskland blev hon isolerad från andra barn och började skaffa sig en egen fantasivärld.

I Sverige har hon haft fyra separatutställningar och deltagit i flera samlingsutställningar. Barnporträtt har

Hilde Rubinstein: Självporträtt

blivit hennes specialitet på senare år, men hon målar också andra motiv, förresten allt utom blommor!

Hon skriver också nästan allt — bara inte dikter! Tolv dramer, en roman, många noveller, filmer, radiopjäser är ingen liten produktion. 1932 spelades en pjäs i Berlin av Junge Volksbühne — den handlade om en ung kvinna som utbyter romantiken mot politiskt arbete. År 1949 köpte Dramaten en enaktare som handlar om kvinnor i fängelse. Den är inte ännu spelad.

Dessa uppgifter lämnar Hilde Rubinstein om sig själv. När vi frågar henne vad som nu intresserar henne mest, svarar hon:

— Ingenting är viktigare än fred — och därför intresserar mig fredsarbetet mer än något annat. Just nu.

G. T.

Kvinnoröster för freden

Soong Ching Ling (Madame Sun Yat Sen) i ett budskap från det nya Kina:

"Vi är ett fredsälskande och skapande folk. Intet folk uppskattar fredens värde bättre än det kinesiska. Vi har provat på krig under mer än hundra år, så för oss är fred en dyrbarhet. Vi ämnar kämpa för att bevara den. Vi ämnar skydda freden vad det än kostar."

Isabelle Blume, mångårig socialdemokratisk ledamot i Belgiens parlament skriver till sina forna partikamrater:

"Det borde vara naturligt för de socialister som inser atlantpolitikens faror att söka få frågan om Tysklands återupprustning klart och energiskt framlagd inför alla partiinstanser och om möjligt inför fackföreningarna. Arbetarna i Tysklands grannländer borde ge sitt bistånd till alla de tyskar som är motståndare till återupprustningen."

Monica Felton vid Världsfredsrådets möte i Wien:

"Vi måste väcka hos människorna hopp om möjligheter till ett rikare och mera mänskligt liv, hoppet om en värld där mänsklighetens alla resurser ägnas åt att skapa det blomstrande människoliv som endast freden kan medföra."

Men i avseende på vikten av att lösa de tre frågor, jag här nämnt, är min ståndpunkt densamma: Jordfrågan, kvinnornas likställighet och nedrustningsfrågan — jag vill hellre säga fredsfrågan.

Det kan låta underligt att i dessa "upprustningens" tider våga tala om nedrustning, men så som vetenskapen till övervägande del ställt sig till krigets förfogande, betyder ett framtida krig ingenting annat än ödeläggelse och förintelse. Fred genom krig är en ohållbar sats. Vilka möjligheter till fred mellan alla folk och länder, som kan finnas eller icke finnas, är det en ovillkorlig plikt för alla att i sin mån söka arbeta för fred i hela världen. Och om jag i detta kapprustningens år skulle haft säte och stämma i riksdagen, hade jag givet röstat mot upprustning med samma motivering som för trettio år sedan.

ibland ut genom fönstret, där en lön stod och jämte i vårsolen. Såg han lönnen? Knappast.

Nu kände jag honom och visste att det inte var personliga bekymmer som gjorde hans blick blind och hans ansikte stelt — det var farhågor och aningar om dystra kommande ting.

När man är ung som jag var då, tror man inte på dystra framtid. Inga spådomar i världen kan vederlägga blodets friska sång och hågens ljusa spänning. Enskilda misräkningar kan tynga och trycka — för ögonblicket, men världssituationen? Nej.

Eller gäller detta bara den sorts ungdom som jag hörde till: den väl-situerade, välppfosttrade, ansvarslösa? Den som skulle bli det komman-de av släktets ämbetsmän, intellektuella och överklass? Kanske hade ar-betarungdomen klarare syn på tingen, kanske visste de bättre besked? De kunde inte slöa så bekymmerslöst i solen som vi, som fick månads-remissa från pappa och bara behövde tigga om en extra summa ifall något fallit oss i smaken!

Den gången hade jag ännu inte börjat känna den skamsna blygseln över att höra till de välbärgade. Senare blev det en sjukdom hos mig, en överdriven känsla som gjorde mig dubbelt handikappad i livet. Lika litet som man rör för att man är född i ett fattigt hem, kan man hjälpa att ens far är direktör och stor delägare av ett skogsbolag. Men jag kände det snart som en skuld — och de andra som jag ville anknyta med, gav mig samma känsla.

Eftersom det var sista föreläsningen stannade flera studenter än van-ligt för att fråga och prata med professorn. Jag stannade också, men höll mig ytterst i skaran. Jag måste träffa honom innan påsklovet skilde oss åt.

Äntligen hade de alla frågat färdigt, bara jag var kvar. Han såg på mig så där vänligt främmande och sade: — Vill ni vänta ett ögonblick medan jag lägger in böckerna? Sedan kan vi gå tillsammans härifrån.

Hur gärna jag väntade! Vi skulle få gå ut tillsammans. Jag skulle visa honom lönnen och dess små ljusa blomknippen...

Jag stod och lutade mig mot skåpet med kranier, medan han prop-pade sin portfölj full. Jag hade en mattigul jumper med en grön nåsduk i bröstficka — och naturligtvis hade jag nytvättat hår, ljus och luf-tigt... Han har beskrivit det senare. Självt hade jag ingen aning om det — då.

— Ja, då så... sade han och såg på mig — för första gången med-vetet den dagen. Antagligen mötte jag hans blick med hängivet stora ögon — det har han diskret förtigt i skildringen av ögonblickets be-tydelse. Nog av — han lade ifrån sig portföljen, kom emot mig, tog mina händer, släppte dem och tog mig om axlarna, drog mig tätt intill sig — och kysste mig.

(FORTS.)

JAKOBS SKUGGA av Gunhild Tegen.

Jag har mött båtarna från Lübeck med hundratals dödssjuka ombord. Jag har bett att få se de nyss avlidnas ansikten. Det vore en livets ironi om han skulle vara med — men aldrig komma fram. Det är många som utstått år av elände och lidande — och just under denna fasansfulla färd i stark sjögång och packade tillsammans med andra ännu sjukare ha de smittats eller sviktat — och de har nått våra kuster bara för att dö i en ren säng på ett svenskt sjukhus.

När jag anmälde mig till detta arbete var det i medveten avsikt att i det ögonblick jag fann honom avsäga mig allt annat och ägna mig åt hans vård. Jag hade sagt det till min chef och vän, som ledde arbetet — och han hade förebrående sett på mig men ingenting kunnat invända.

Jag vet, kunde jag ha svarat honom: nöden är fruktansvärd, eländet är ohyggligt. Var och en som kan, bör av alla krafter hjälpa till att lindra plågor och förbinda sår.

Men medan mina händer arbetar med morfinsprutor och min röst med tröstande ord och vänliga illusioner, värker tanken på honom, som har gått igenom allt detta och som betyder mer för mig än alla de andra. Han får inte vara död! En så värdefull människa får inte...

Jag hör ur fjärran hans ironiska invändning: — Ingen är så värdefull att han är oersättlig, allra minst en professor, en lär. Människosläktets lyxvarer...

Jag vill skildra hans liv från min synpunkt — så objektivt och sak-ligt det är möjligt. Men hur skall jag kunna vara objektiv, när en brän-ning av känslor oupphörligt rycker mig loss från mitt fotfäste och slår mig omkull på stranden...

Mannens bild

Många av dessa utmärklade ansikten liknade hans — men de var inte hans. Jag sökte den överväldigande höga pannan, den mäktigt fram-springande näsan, de smala läpparna mellan de insjunkna kindernas veck.

Många av de döda påminde på ett högtidligt sätt om Ramses II:s mumiehuvud, vars bild med insjunkna ögonlock mött mig i någon historiebok. Kanske var hans ras släkt med de egyptiska konungarnas? Ofta, ofta, var det något i biblisk mening konungsligt över honom när han steg upp i katedern och började sina föreläsningar. När han talade försvann det högtidliga, han blev den ivrige läraren, ibland ofälåg, som med sina ord vill fänga även de trögaste bland sina åhörare. Och han lyckades. Auditoriet satt i spänd tystnad, en del vände aldrig blicken

från hans ansikte — dit hörde jag — andra satt böjda över sina kollegieböcker och pennorna lade ljudlöst fram över sidorna i rasande fart.

Frikostigt strödde han ut idéer och impulser över den stora åhörarskaran. Många vetenskapsmän kunde ha satts in på nya spår genom hans föreläsningar — om de varit där. Nu var det studenter, som knappast förstod originaliteten i lärarens teorier. Ibland kom dock gäster från andra universitet, det kom uttänningar och satt på de första bänkarna. Då föreföll det mig som om hans ideflykt dämpades något, kanske var det kravet på kontroll — som han alltid predikade för oss! — som överföll honom och hejade hans tal.

När timmen var slut och klockan skrällde därute i korridoren, bröt ett vilt fottrampande ut — det var applåderna i Heidelberg. Han tackade med aningen av en nick och skryndade ut. Det var mitt ögonblick. Alltid såg han åt mitt hall, och ett litet leende kunde ansas över de veckiga kinderna. Han tackade för min närvaro! Han glömde det aldrig...

Jag "förlorade" ett år i Heidelberg, som man sade härhemma. Jag kom efter mina kamrater i Lund. Jaja, de blev med. Iic. ett år före mig — och jag fick uppleva mitt livs rikaste år i ett land och hos en lärare som snart skulle vara satta ur funktion. Jag utnyttjade de ännu levande möjligheterna. Gud, vad jag är tacksam för det förlorade året! Det gav mig vidare vyer för en livstid...

Han brukade berätta hur han kom in på sitt speciella geblt, hjärnpatologi. Jag hörde honom minst tre gånger ta om historien för nya gäster, ofta uttänningar, som var bjudna på te i hans hem. Hans fru serverade diskret te och kakor medan han talade. Över hennes ovanliga fågelliknande ansikte låg ett milt beundrande leende, ett tydligt gillande, fast hon måste ha hört historien hundratals gånger.

— Jag läste psykologi under kriget, (det var första världskriget) jag var icke-vapenför på grund av dåliga lungor. Hade inte kriget varit, vore jag troligen än i dag psykolog...

— Enbart psykolog, insköt hans fru en gång.

Han log mot henne och blinkade tjuvpojsaktigt som i hemligt samförstånd. Man kunde tro att hon fått repliken — och han skrattade för att hon kom ihåg den!

— Från krigssjukhuset i Köln kom en förfrågan till oss i Heidelberg om vi hade några assistenter att skicka, det var fråga om avdelningen för hjärnskadade. Jag annade mig frivilligt — dels som en sorts värmplikt, dels av nyfikenhet... Hjärnan har ju en del med psykik att göra!

Tja, där blev jag fångad för livstiden! Under kriget var det inte fråga om annat än att gno på — jag lärde mig en massa medicin på kruppen. Efter kriget slog jag om, läste medicin från början och fick hjärnan på hjärnan, kan man säga. Men vilken nytta jag haft av att inte från början vara intränad och infäst i de medicinska fällorna och fördomarna, det vet bara jag själv. Felet med varenda disciplin är att den har ett

har verkligheten stormat fram och gett honom rätt, han förutsåg med djup pessimism, med förtvylad bitterhet, vad som komma skulle...

Det var samma sak när han föreläste och när han resonerade om politiska ting: det förnans en sanningens genomslagskraft som inte kunde jävas — man måste acceptera, som man i psykanalysen accepterar oväntade fakta om sig själv... För mig var det ett accepterande först av min okunnighet i allt som rörde världen omkring mig, och där efter hans syn på denna värld.

Vårterminen — eller vintertermen, som man säger i Heidelberg — började. De långa promenaderna blev sällsyntare, han blev mer upptagen av sitt arbete. Han råde mig att besöka en annan känd vetenskapsmans föreläsningar och försökte få plats på hans laboratorium. Det var en världsbekant serolog, och han syslade på laboratoriet med blodgrupperna: det var viktigt att hitta en gemensam nämnare som kunde användas vid alla tillfällen av blodöverföring.

Jag fick ett smalt område vid ett långt bord — och en ung instruktör, allvarlig som en präst och skön som Apollo. Arbetet var enformigt som laboratorieförsök ofta är. Jag stod där och tänkte på en annan — och ingen makt i världen kunde hindra mig från att tre gånger i veckan infinna mig på hans föreläsningar.

Några veckor före påsk kom brev hemifrån. Min yngsta syster, tjugu år skulle förlova sig — och jag borde komma hem och fira händelsen. Så iöjligt, tänkte jag, att "fira" en förlovming! Den sker väl privat, hemligt, tyst, oss två emellan... Nu skulle det bli middag med tal och skålar och massor av gäster både från vår och fästmannens släkt. Varje rum i huset skulle beläggas med nattgäster — och säkert var redan alla rummen på det lilla hotellet i samhället tingade... Så barnsligt gammaldags! Så dumt... Om det åtminstone varit bröllop!

Mamma måste ha haft en aning om min reaktion, ty hon skrev något mystiskt om att det kanske var sista gången vi hade en fest hemma... och hon ville visa den unge fänrikens släkt värt hem — en gång...

En skräck för igenom mig vid dessa ord — en egoistisk rädsla: tänk om far inte längre kunde låta mig studera utomlands! Kanske betydde hennes hemlighetsfulla antydningar att far gjort bankrutt eller stod på gränsen! Bruket var inte hans helt och hållet, det ägdes av ett bolag — fast vår familj hade aktiemajoriteten.

Dessa misstrankar befäste mitt beslut att stanna. Om jag för hem, skulle jag aldrig få fara ut igen, det kände jag klart. Jag skrev ett hjärtligt gratulationsbrev och tackade nej till bjudningen. Jag höll på med viktiga experiment, skrev jag tvekydigt, som jag inte kunde lämna.

Sista föreläsningen före påsklovet hade kommit. Skulle jag få se honom under lovdagarna? Hans ansikte var så mager och mörkt och hans röst ansträngd. Han såg inte på mig under hela föreläsningen — han såg bort över auditoriets slutning på den motsatta väggen — eller

redan en hel del ungdomar som travar på dem. De flesta har ärr i ansiktet och proppar i hjärnan. Ja, inte blodproppar...

Jag kände en rysning av obehag när jag tänkte på studentens påträngande sätt. Tre gånger under vår korta vandring utför berget hade han påpekat min blondhet och mitt nordiska utseende. Nu förstod jag med ens hans sakliga ton — som om han värderat en tobakssort eller ett cigarrettmärke. Eller kanske snarare en kviga eller en hynda. Usch! Honom skulle jag akta mig för...

Något av detta sade jag. Jag måste ha sagt något eftersom samtalet gick vidare, men jag kan inte minnas mina egna ord, bara hans.

Så stod vi utanför min port. Kanske såg han min missträknings och kände medlidande — nog av han förbarmade sig över mig och sade:

— Promenerar ni också i morgon på berget? I så fall kanske vi kunde få göra vandrigen tillsammans?

Jag var överlycklig, löjligt, barnsligt, idiotiskt svenskt flickunderlägset i lycklig. Kanske jag inte ens kunde dölja det. Jag sade ja — och han skulle hämta mig nästa dag — klockan halv elva. Han brukade ibland ta en promenad före middan.

Det blir inte långt, tänkte jag. Klockan 12 är det middag i en småstad som Heidelberg. Jag hade velat ha tre, fyra timmar på oss för att vara nöjd.

Så tryckte han min hand, sade adjö och jag rusade in i porten.

•

Nu femton år efteråt kan jag inte hålla isär våra olika promenader i skog och mark. Ibland var naturen vit av snö omkring oss, ibland var den violett av vår, ibland fylligt grön av sommar. Vi gick och gick — och talade och talade. Ibland satte vi oss ner på marken och var tysta — det kom något senare i historien.

Nu kan jag undra över att han talade så mycket med en ung flicka — jag var tjugusex år, men yngre till utseende och sätt. Det var en fullständig omskolning av min syn på världen, på politiken, på samtidens problem. Men han talade inte för att undervisa mig — det vore orättvist att säga. Han talade därför att han behövde en neutral och välvillig åhörare, en människa som han hade förtroende för, en som inte sprang bort och angav honom och sålde hans kropp för trettio silverpenningar.

Så länge hans fru levat hade han talat med henne. De hade varit lyckliga. När jag blev hans nära vän, talade han också om sin fru — som om han plockade fram relikter ur ett heligt skrin.

Jag minns kanske inte varje samtal — inte när och var orden föll, men hans personlighet var så stark att jag inte kunde undgå att på ett djupt och definitivt sätt ta emot och gömma vad han sade. Sedan

utbildat system av skyggglappar och konventioner — det är en felaktig frågeställning och det är den enda rätta vägen. Jag kom oskyldig som ett nyfött barn till sjukhuset och kliniken i Köln och skulle bara vara hantlangare åt en professor... Just därför såg jag saker som ingen annan såg — och min vördade lärare var fri nog att låta mig prata om mina ideer. Det var han som satte mig på skolbänken inom medicinska fakulteten.

Det var Gestaltpsykologien, synen på människan som en helhet, som gett de fruktbaraste uppslagen. Helhetssynen, använd på hjärnforsknings områden, hade kommit över den unge studenten som en uppenbarelse. Det stora materialet av hjärnskadade gav oänsade möjligheter att studera de olika skadornas inverkan på människan och hennes beteende. Vissa hittills som "moraliska" betraktade fel, befanns plötsligt överflyttade till hjärnpatologiens område. De kom av fysiska defekter, som man kunde lokalisera. Ibland kunde människan förändras till en normal individ genom en relativt enkel operation.

— Vid vissa fall känner man sig nästan som Gud Fader, som tillåter underverk, sade han lätt ironiskt och gick fram till flygeln och spelade något romantiskt stycke av Schumann.

En gång minns jag när hans fru ställde sig bakom honom och började sjunga. Det var Schuberts Ständchen, som jag hört så många gånger och själv gnolat och övat på. Jag visste inte då att hon varit sångerska — att hon var sångerska. Den underbara rösten och den perfekta tekniken rörde upp någon slags grumlig avundsjuka innerst i mig. Men ännu skulle det bli. När sången var slut såg han upp på henne med ett leende av tacksamhet — och jag mindes den bleka skugga av ett leende som jag fick i föreläsningssalen. Då strök hon med handen om hans nacke och rörde med fingrarna lätt vid hans öra — det måste ha känts som ett fladder av fjärilsvingar. Jag kände som ett hugg i bröstet — och jag minns tydligt hur jag med hårt hopbitna tänder lovade mig själv att aldrig återvända till detta hus!

Det blev sista gången jag såg henne — men det berodde inte på min ständaktighet utan på en ödets fruktansvärda lek. Hon blev sjuk i något som ansågs vara influensa men som sedan visade sig vara hjärnhinneinflammation. Inom kort tid var hon död. Hans konst hade inte kunnat rädda henne.

•

Då — det var hösten 1931 — hade jag en ohygglig känsla av skuld när jag såg honom blek och tunn i katedern. Jag vågade inte se på honom under föreläsningarna, jag skrev ivrigt i kollegieboken. Och när han slutade såg jag ned — jag var rädd att inte se smilet och tacket i hans ansikte. Jag var ung, förälskad och olycklig.

Jag minns den upprörda skriftväxling som pågick med familjen under höstterminens sista veckor. Jag vägrade resa hem till juli!

Orsakerna var så många att de måste ha ingett även en mindre psyko-logiskt listig moder misstänkar: att den riktiga bevelsegrunden helt enkelt utelämnades. Jag måste läsa, jullovets var så kort i Tyskland, jag måste utnyttja detta år när jag nu råkat ge mig in på det efter min med. kand. — och så vidare.

Att jag inte kunde fara ifrån den stad där han levde och led, det kunde jag inte säga. Allra minst som jag inte ens visste om jag ens skulle få se eller tala med honom på hela jullovets. Han hade ingen aning om min existens — i Heidelberg — under denna för honom så bittra tid.

Hur som helst — hur galel som helst — jag stannade. Jag låg inne på mitt rum, som vette utåt Neckar, och läste hans böcker eller verk som han rekommenderat. Jag blev hemmastadd i hans kunskapsfär, jag vandrade på vägar som han banat — och jag kom upp till ut-siktspunkter som han en gång sett — för första gången! Under dessa veckor av intensivaste studium lärde jag också vad Gestaltpsykologie var och jag axlade hans övertygelse att magknip kan ha sammanhang med samvetsskräp och läkningen av ett sår i foten kan bero på patientens själstro. Nu låter det inte så märkvärdigt, men ännu för femton år sedan var det inte accepterat överallt, om det ens nu är det...

Veckor av intensivaste studium lärde jag också vad Gestaltpsykologi — fast familjens telegram och paket gjorde ignoransen svår. Men annan-dagen besöt jag mig för att se en julgran — på rot. Jag klädde mig varmt och vandrade upp bakom slottet, upp mot Königssstuhl. Det var lika vackert som hemma i Värmland, med snö på grenarna och färska skidspår på marken.

Plötsligt kom jag på mig med att jag sökte efter honom på vägarna — också han måste ha lockats ut av det vackra vädret. Jag dröjde ute länge, alltför länge. Många studenter som jag kände, kom och hälsade på mig och förundrade sig att jag ännu var kvar i Heidelberg. Jag utgöt mig i falskt beröm av deras undersköna stad — och de lämnade mig glada och uppmuntrade.

Tyvärr var det en av dem som **inte** lämnade mig. När han såg mig ensam ansåg han sig i sin fulla rätt att ta hand om mig. Han kunde ju inte se min osynliga följeslagare.

— Jag måste gå hem, sade jag. — Det är kallt.

— Ni tillåter väl att jag gör sällskap? sa han på den tidens höv-liga sätt.

Ja, vad skulle jag göra? Han bar skidor på axeln och gick vid min sida utför berget. Vi kom ned vid slottet — och han ville bjuda mig på konditori. Med en inre svidande otålighet som jag knappt kunde be-härska tacka jag nej. Det var en tråkig ståtlig ung man — hur skulle

jag orka tala med honom och vad skulle jag tala om över en kopp kaffe? Jag sade adjö och bokstavligen sprang ifrån honom åt mitt håll. I ett gathörn rände jag ihop med en herre, som artigt bad om ursäkt...

Det var han. Önskedrömmarnas uppfyllelse!

— Vad ni har brått, sade han och log som förr. — Är ni i stan? Jag trodde ni firade jul i Sverige...

Jag minns denna min stund av skam och nesa: jag kunde inte få fram ett enda ord. Jag stod och flåsade av språngmarschen och grävde mitt medvetande efter något förnuftigt att säga. Något måste ju finnas. Bara ett enda vanligt lite ord!

Han märkte min förlägenhet och tog mig varsamt om armbågen. — Jag följer er ett stycke, sade han med något av sin raljerande ton. — Jag kan inte lämna er förrän ni återfått talförmågan. Det är väl inte något allvarligt fall av amnesi?

Då måste jag skratta. Jag berättade ivrigt om den tråkige studenten, som jag undgått. Det var en medicinare, en corpsstudent med präktiga sabellär från talrika mensurer i ansiktet.

— Jag hoppas ni inte särat honom allvarligt, sade min professor. — Han hör till dem som hoppas på makten. Har ni hört talas om Stahlhelm?

Jo, jag hade hört talas om "de nationella" — de som trodde på Tysklands revansch och som i Hitler såg sin kommande ledare. — Det kommer de väl aldrig att uppleva! sade jag med den okunniges själv-säkerhet.

— Var inte så säker, sade han plötsligt dyster. — De onda makterna vet hur man skall sköta en propaganda. Ni har förstås inte läst Mein Kampf?

Nej, varför skulle jag ha läst den? Det sades ju att den var skriven på dålig tyska...

— Det är inte dess värsta fel, sade han frånvarande. — Vi går mot en katastrof. Och den är tydligen upplinjerad och planerad i den där boken — på dålig tyska! Den är i alla fall redan en litterär succé.

Jag var hjärtligt ointresserad av Hitler och Mein Kampf. Nog var det otur att vi skulle komma in på sådant när jag en enda gång råkat träffa honom...

— Har ni lagt märke till att unge Stumpf inte går på mina föreläsningar? Han med sabellären, de ärorika tecknen på sant nationellt sinnelag.

— Nej, jag har aldrig sett honom där — men där är ju så många — alltid fullbesatt...

— Han och hans likar går aldrig på en judisk professors föreläsning. De demonstrerar. De klarar sig ändå. Det finns tyvärr andra vägar till en examen än kunskaper. Ganska nya vägar, visserligen, men det är

Hemkomst

Av Hilde Rubinstein

I stället för att erövra staden på nytt, som Anna hade tänkt göra, lät hon sig släpas med av faster Zelli (som egentligen hette Céline) till farbrors cigarraffär. Fastern hade nödvändigt velat hämta henne, det var vänligt av henne, som hade så mycket att stå i, och därför hade Anna tänkt besvara fasterns oundvikliga kyss. Men då Anna hade fått vänta i tjugو minuter vid fängelseporten, var hon inte i stämning att kyssa fastern. Det var kallt att stå där i den ovanligt tunna klänningen; hon frös så att inte ens den omständigheten att hon stod under ett riktigt träd, vars blad just höll på att slå ut, förmådde väcka några förväntansfulla tankar.

I cigarraffären, en liten illaluktande butik, kysste henne även farbrodern automatiskt på munnen, för att sedan åter störta sig i samtal med fastern om affärerna. Det var som om Anna hade varit där i går, och lika gott var det.

Anna satte sig i korgstolen, tog emot en av farbroderns cigaretter — hon blev yr i huvudet av den ovana njutningen — och betraktade den röda gummiplattan på disken, som såg alldeles svart ut, där pengarna lades. Folk kom och gick, köpte lite och pratade mycket. Anna märkte att hon var fullkomligt ur stånd att besluta något eller företa sig något. Alla sagolika planer, som hon tänkt ut i fängelset, kunde hon inte längre erinra sig, trots intensivt tankearbete. Ovan som hon var att ta initiativ, lät hon leda sig av faster Zelli och var glad, då denna slutligen skickade henne till postkontoret, för att sända några rader till modern, som bodde i en småstad i landsorten.

Därpå tog Anna de första självständiga stegen, sedan hon frigivits. Hon hoppade, hon dansade dessa steg, så att en arbetare, som gick förbi, sade: "Nå, flicka lilla, varför är du så glad?" Hon köpte ett äpple och åt det andaktsfullt, hon köpte en tidning och satte sig i planteringen, där solen sken.

När hon sedan steg in i lägenheten — fastern hade gett henne nyckeln, för att hon skulle ta sig en smörgås och vila ut litet — hörde hon musik från radion. Hon tittade in i rummet för att se, vem som satt där, men det fanns ingen där, man hade helt enkelt glömt att skruva av radion, vilket var ovanligt hos dessa sparsamma människor. Också ett tecken på fasterns brådska och upprördhet på morgonen, då hon skulle hämta Anna.

"Jag blir mottagen med musik!" tänkte Anna lycklig och tog ett par danssteg — alldeles ensam. För andra gången blev hon medveten om sin lycka. Hon sjönk djupt ned i länstolen och funderade över livet.

När släktingarna kom hem, försvann åter lyckokän-

slan i en diffus förvirring, som gjorde henne oklar i huvudet och kom henne att känna sig viljelös. Hon jäktade genom staden med faster Zelli för att handla, det vill säga inte hon utan fastern handlade. (Hon gick i tre affärer för att köpa ett par handskar.) Sedan fick Anna en portmonnä med blytlås i en enhetsprisaffär.

Anna betraktade tankfullt fasterns alltför vitpudrade näsa i speglarna, som var uppsatta överallt. (Spegel! Det var någonting fullkomligt ovanligt för den nyss frigivna.)

Anna såg bredvid fasterns ansikte sitt eget smalt och blekt och blev oangenämt berörd. "Du kommer snart att hämta dig", sade faster Zelli, "Du ska bara äta duktigt!"

Nästa morgon kom lyckokänslan igen. Anna hade lyckats ordna det så, att hon fick fara ensam till staden. Hon satte sig på takterrassen till ett stort varuhus och beställde glass. "Ät inte glass!" hade fastern sagt, "inte vid denna årstid!" Men Anna tyckte så mycket om glass. Den starka vårvinden blåste nästan grädden av glassen och rufsade till hennes långa fängelsehår. (Det var absolut nödvändigt att gå till frisören!)

Hon gick fram till balustraden och såg över staden. "Ingen kan vara så lycklig som den, som kommit ut från fängelset", tänkte Anna, "för det underbara hon drömde om är verklighet!"

Ett par dagar senare låg Anna i hängmattan i mors lilla trädgård. Hon hade aldrig tidigare trivts så bra i mors lilla fattiga trädgård. Hon betraktade sina bara armar och såg att de förlorat källarblekheten. Hon rörde vid det mjuka tyget i klänningen, som för att övertyga sig om att hon verkligen inte drömde, inte låg på fängelsebritten i den grova fångdräkten. Hon kände den lina vinden mot sitt ansikte och pressade ömt ett nedfallet blad mellan händerna. Hon såg rakt in i flimrande, vajande lövmassor, där sparvarna kvittrade, och kunde sedan inte urskilja något för tårar.

Snart började Anna bli avundsjuk, när hon såg paren på gatan. En dag läste hon i tidningen: "Intelligent ung man med sympatiskt utseende söker dam med motsvarande egenskaper för tankeutbyte." Hon svarade och skrev under pseudonymen 'Vera', att den som tillgriper sådana tidningsannonser antingen måste vara mycket dum eller mycket olycklig. Man svarade henne under namnet 'Johannes Wimpel', att man var mycket olycklig, att man var ensam, 'ensam som ett litet skepp på den oändliga oceanen', och man bad Vera om ett möte vid torget. Man meddelade dessutom att man bar en gul gabardinrock över vänstra armen och var ljus.

Forts. å sid. 9

Lilly Wächter

Våra systrar jorden runt

Från våra systrar jorden runt kommer nya hälsningar om kamp och framgångar, budskap om den tappra ut-hållighet och enighet som i alla länder skapar kvinnornas front mot kriget.

En stor seger

är det att de amerikanska myndigheterna i Västtyskland tvingats ytterligare uppskjuta sluträttegången mot Lilly Wächter, den socialdemokratiska kvinnan från Västtyskland som kom hem från Korea och berättade om vad hon där sett av de amerikanska truppers brutaliteter mot det koreanska folket. Från hela världen strömmade protester in mot den första domen mot henne, i okt. 1951 — 8 månaders fängelse och 15.000 mark böter. Bötessumman samlades ihop av de tyska kvinnorna i en snabbaktion, och på grund av proteströrelsen måste amerikanerna avstå från att verkställa fängelsedom: hon blev "fri emot borgen" och erhöll rätt att överklaga domen. Men hela tiden gällde förbud för henne att lämna sin hemort och att tala på möten — hon fick inte visa sig och tala inför större grupper än fem personer! I den bulletin som utges av tyska kommittén för Lilly Wächters försvar har även de svenska kvinnornas protester nämnts med tacksamhet. Den 10 januari var hennes sak åter före inför domstolen i Frankfurt am Main. Den engelske advokaten Pritt förde hennes talan, och Monica Felton från England som också är socialdemokrat och upplevt hur reaktionen i hennes land försökt tysta henne efter hennes hemkomst från Korea, var där för att bistå sin tyska kamrat. Denna gång måste amerikanerna inte bara uppskjuta processen, de såg sig även tvingade att upphäva de restriktioner de pålagt fru Wächter och återge henne yttrandefriheten. Detta är ännu ett bevis för att kvinnornas samlade kraft kan uppnå resultat!

Även fascistregimen i Spanien

har tvingats till en reträtt genom protester från hela världen. Carmen Vicente, en av de modiga ledarna för det spanska folkets kamp arresterades tillsammans med 34 andra kvinnor och män, anklagade för att ha lett de stora strejkerna i Spanien förra våren. Dödsstraffet hängde över henne. Protesterna framtvingade hennes frigivande. Men ännu sitter de andra inspärrade och nu når oss ett alarmerande budskap om att francoregimen förbereder att i tysthet förintä dessa, innan en ny proteströrelse hinner förhindra det.

Från Amerika

når oss igen ett meddelande om rashatets brutala verklighet. En färgad kvinna, 49-åriga Rosa Lee Ingram, mor till 14 barn, mannen död 1947, dömdes för fyra år sedan till döden i elektriska stolen. För att ensam livnära sina barn arbetade hon hos en vit farmare. Denne som var van att betrakta de svarta kvinnorna som själlös egendom, försökte begå våldtäkt mot henne ute på plantagen, hon försvarade sig, han misshandlade henne rätt med sitt gevär och riktade slutligen vapnet mot henne för att skjuta. Hennes 15-åriga son ingrep då för att försvara modern och under den strid som uppstod träffades den vite mannen av ett dödande skott från sitt eget gevär vilket pojken gripit i vild skräck inför vad han såg. För de svarta kvinnorna gäller inte rätten att försvara sin egen person mot övergrepp från de vita, det fick fru Ingram nogsamt erfara. Att hon var mor till 14 barn hindrade inte heller att dödsdom fälldes över henne. Den stora amerikanska kommittén för försvar av de färgades rättigheter vilken nyligen inför FN anklagat den amerikanska regeringen för dess rashatspolitik, tog initiativet till en stor kampanj för att rädda fru Ingram och uppnådde att dödsstraffet ändrades till livstids fängelse. Samma straff fick 15-åringen och en annan av hennes söner. Alla sitter nu i ett fängelse i Georgia utan hopp om att förenas med den övriga familjen om inte världsoptionen framtvingar upphävande av livstidsstraffet.

I Frankrike

har skapats en stor kommitté "För den franska kvinno-pressens värdighet", som tagit till uppgift att bekämpa den amerikaniserade "kulörta" pressens fördärliga inflytande. Det är en viktig uppgift — även i vårt land vet vi hur denna press söker koncentrera kvinnornas intresse på erotik och lyxdrömmar och trubba av deras ansvars-

Vet Ni . . .

att koreanerna var de första som tryckte böcker med lösa gjutna metalltyper? Detta skedde år 1403, minst 37 år före Gutenbergs uppfinning i Europa. Man hade länge experimenterat med olika sorts typer — av lera, trä, järn, tenn, bly och koppar. Så småningom fick man fram en legering bestående av järn, bly och zink i små delar och koppar och tenn i större delar. Dessa typer var rektangulära och urholkade på baksidan. De sattes fast i önskad ordning i ett klistret som höll dem samman. Klistret var utbrett på en ram av järn, liknande en bricka. Med ett trästycke jämnade man typerna i klistret. Tryckpress användes inte. Tryckaren satt med benen i kors framför sin bricka och strök bläck på typerna. Där ovanpå lade han så ett pappersark och tryckte det lätt mot typerna, varefter han lyfte upp papperet med texten. Man kunde tro att detta gick långsamt, men en duktig hantverkare kunde trycka 1.500 sidor om dagen.

Långt före uppfinningen av dessa gjutna typer hade man använt lösa typer. Man vet att en korean Li-Ku-Po som dog 1241, berättar att hans fader skrev en bok som trycktes med rörliga metalltyper någon gång mellan 1224 och 1241.

Koreanerna var i mycket starkt influerade av kineserna, men i åtskilliga fall före dem. Redan på 1400-talet hade man i Korea ett alfabet på elva vokaler och fjorton konsonanter. Boktryck blev alltså enklare i Korea än i Kina, som saknade alfabet.

(Från *Natural History*, okt. 1951.)

känsla och vaksamhet i en tid då all deras kraft behövs för att hindra ett nytt förödande världskrig.

I England

förbereder "Kommitten för Internationella kvinnodagen" en landskonferens i London den 9 mars. Man räknar med 1.000 delegater. Den 7 mars skall hundratals möten hållas över landet. Konferensens uppgift är att mobilisera kvinnorna till kamp mot dyrtiden och kamp för freden. 30.000 organisationer har fått inbjudan. En grupp om 12 kvinnor — i fabriker, i affärerna, i bostadskvarteren, ja till och med i de för upprustningens England så typiska livsmedelsköerna — har rätt att välja en delegat. I organisationskommittén har kvinnor från fackföreningarna, kooperativa gillena, fredskommittéerna samt husmödrar deltagit.

En delegation från KDV:s ledning

uppvaktade FN vid den nyligen avslutade generalförsamlingen i Paris. Françoise Leclercq ersatte därvid Madame Cortton som var sjuk. Även Monica Felton deltog. De framförde KDV:s krav om åtgärder för att få slut på de krig som pågår, om verklig nedrustning och om en fredspakt mellan de fem stormakterna.

Margit Lindström

HEMKOMST. Forts fr. sid. 7.

I själva verket var herr Wimpel vitblond med starkt skär ansiktsfärg och såg ut att sakna bakhuvud. Annas första tanke var: "Hur skall jag på snabbaste sätt få upp den intelligente unge mannen med det sympatiska utseendet på bussen igen?" Herr Wimpel bad henne att gå med honom i skogen, han hatade jättet i staden, ja, även i denna småstad, han ville inte blanda sig med dess invånare. Anna svarade att hon tyckte bäst om överfulla ölkaféer och varje natt brukade sitta där till klockan ett. Han såg lite osäker på henne och menade att det gjorde hon väl av studielust. "Inte alls! Jag tar mig gärna ett glas."

Då ville han skratta åt detta lyckade skämt, men då Anna inte gjorde min av att skratta, hade han sinnesnärvaro nog att finna, att den verkligt gode iakttagaren gärna blandar sig med folket, och att han, Johannes Wimpel, var lycklig över att ha träffat en ung människa med mottagliga sinnen.

"Å, var snäll nu och lyft lite på slöjan till ert inkognito", bad herr Wimpel och försökte trycka Annas hand. Hon gick raskt på och lät honom springa efter sig. "Jag heter Anna", sade hon, "inte Vera". — "Är ni inte också ensam, mitt barn? Jag känner att ni är det, därför måste ni ha förtroende för mig!" "Jag tycker inte, vi passar tillsammans." — "Mitt barn! Man får inte vara så anspråksfull när man är ensam!"

Det hjälpte alltså inte med uppriktighet. "Ni skulle inte bry er om en sån flicka som jag!" — "Varför det? Hurså? Ni är fullkomligt i min smak! Jag har i årtal drömt om en flicka just som ni." — "Om ni visste vad jag är för en, skulle ni gå er väg . . ."

Herr Wimpel blev ännu ivrigare. "Kom, öppna ert hjärta för mig på bänken därborta. Jag förstår det mänskliga, det alltför mänskliga . . ."

Månen lyste bakom herr Wimpels vita huvud och omgav honom med en gloria. "Jag har suttit i fängelse", sade Anna och försökte se cynisk ut. "Varför?" frågade han så lugnt, att det föll Anna in, att han kunde ha suttit i fängelset själv.

"För fickstöld." "Ack, så originellt! Jag har länge önskat mig någonting pikant!" Han flyttade sig närmare. "Nej, för högförräderi", sade hon raskt och flyttade sig undan, "och det vore bäst för er, att man inte såg oss tillsammans!"

"Jag tror inte ni varit straffad vare sig för fickstöld eller högförräderi, lilla Anna. Ni med ert oskyldiga ansikte! Jag tror snarare att ni vill göra er intressant, och det lyckas er också! — Alltså tycker ni ändå om mig! Förresten är ni den mest förtjustande av dem som reagerat på min annons!"

"Nu ska jag följa er till bussen!" bröt Anna av. "Det är mycket vänligt av er. Ja, jag har ännu ett möte. Men kom och hälsa på mig! Jag ber er om det!"

När han stod i bussen, lade Anna märke till hans halva silverblonda skalle. "Märkvärdigt", tänkte hon, "hur kan det få plats med en hjärna i den där?"

När Anna blivit ensam, avundades hon paren på gatan på nytt. På torget var det marknad. Anna fick lust att öva sig i skjutning. Pojkarna vid skjutbanan gjorde sig lustiga, när de såg flickan trycka det tunga geväret mot kinden. Men då ett skott träffade prick och två skott alldeles intill, tystnade de.

Flickan på skjutbanan tryckte plötsligt en vinflaska i handen på henne — det måste vara ett misstag! Flaskan var säkert ämnad för en ung man, som skjutit samtidigt med henne och tre gånger träffat prick. Han räckte henne leende en liten tygkatt och sade: "Var så god, den här passar bättre för er!" "Den kan passa er också!" sade Anna arg. "Den passar inte mig", svarade han lugnt och tillade medan han betraktade hennes skjutresultat: "Nu kan ni snart skjuta!"

Anna fann det anständigt att han nedlät sig till självförsvar, hon sade: "Jag skulle gärna vilja lära mig skjuta med pistol! Det är väl mycket svårare?" "Ja, man måste vara alldeles lugn och ledig i armleden."

Anna märkte att hon levde igen. Fem minuter senare, då Karls stora bruna hand låg på hennes skuldra, medan de susade iväg med berg- och dalbanan. Hon lyftes nästan av sätet var gång vagnen svängde; därför måste mannen lägga handen på hennes skuldra. "Du är så lätt, tös", menade han, och sedan sade de utan vidare 'du' till varandra.

Med motvilja gick Anna in i "lustiga huset". Hon tyckte inte om att se sig själv förvriden i speglarna. Framförallt tyckte hon inte om att andra såg henne så, allra minst hennes nye vän. Han menade att när man skrattade åt andras vrångbilder, måste man också finna sig i att själv bli föremål för skratt. Och han lyfte helt enkelt upp Anna och ställde sig med henne framför en spegel. Han skrattade omåttligt åt att han hade tornhöga ben och händer som pannkakor. Stor som en trumma blev också Annas bakdel, hennes huvud däremot smalnade som en sockertopp — nästan som Wimpels, tänkte hon. Karls skrattande mun klappade som ett krokodilgap. Anna vred förtvivlad ansiktet åt andra sidan, där två vederstående lilleputtar syntes i spegeln, den ena bar den andra. Man kunde inte bli kvitt sin spegelbild!

Och medan människor runt om skrattade åt dem, slet hon sig fri ur hans grepp och rusade ut. Hennes vän kom efter med skuldmedveten min. Anna log lite generat för att hon visat sig så fåfäng. "För att hämta sig" åkte de karusell; mannen höll hennes hand i sin, för att hon inte "skulle flyga bort från honom". Och det nattliga marknadslivet glittrade, skrattade, sjöng omkring henne.

Slutligen ville han nödvändigt se henne till häst. "Min amason måste kunna både skjuta och rida!" Hon satte

sig på en liten ponny och skumpade omkring på den dumma, sneda, dammiga arenan. Men varje gång Karls ansikte dök fram, steg det upp i henne en vild glädje. Hon såg att han tyckte om henne, fast han skrattade nu mera med ögonen än med munnen.

Utanför marknadsplatsen stod Karls cykel. De stod kvar där en stund och pratade. Anna drog trådar ur det röda sidenhalsbandet på den vunna katten; och han skallade långsamt bort den stolta etiketten på sin vinflaska. "Om du har tid, tös, kunde vi träffas någon gång! Och vi skulle kunna dricka ur den här flaskan tillsammans. Det är ju ingen vidare kvalitet..." "Det betyder ingenting." "Vi skulle kunna dricka vinet i båthuset, där har jag min kanot. Där är bra!"

I båthuset vid floden drack de det sura vinet, tillsammans med den gamla båthusägaren. Karl spelade på munspel. Gubbens dotter lät sitt ettåriga barn hoppa i knät i takt med musiken. Den blygråa floden syntes genom fönstret. När Karl spelade en arbetsång, vände hon huvudet mot honom och såg i hans skrattande ögon.

När hon berättade för honom om fängelset, grep han hennes händer. "Å, att jag inte mötte dig vid fängelseporten! Jag skulle ha hämtat dig i bil! För första gången i mitt liv önskar jag på allvar att jag haft en bil!" "Men Karl, vi kände ju inte alls varandra då!" "Tyvärr...!"

Gubben tände en fotogenlampa, när skymningen föll på, och ville spela kort med Karl. Men Karl sade att de måste gå. De vandrade utmed stranden, himlen var full med stjärnor. Nu lade han sin hand på hennes skuldra — fast de inte alls åkte berg- och dalbana.

Anna tänkte på saker, som hon läst om människor som kommit ur fängelse. De var alla olyckliga och bortkomna av friheten. Men hon, Anna, kände sig lycklig och sjudande av livsglädje, som om hon varit sexton år i stället för tjugusex.

När Karl drog henne till sig mitt på vägen och kysste henne, darrade också hennes läppar, som om hon varit sexton och inte tjugusex...

Kerstin Hesselgrens tack till SKV

På mitt bord ligger en röd bok fylld av namn, det är namnen på människor som velat på detta sätt sända mig en vänlig hälsning och ge en stor födelsedagsgåva. De komma från olika håll runt hela vårt långa land och de har gjort mig en stor glädje som jag varmt tackar er alla för. Helst hade jag tackat var och en personligt men det går ej och därför är jag glad att tidningen velat ge plats åt mitt tack.

Er storartade gåva kommer att bidra till att förverkliga en länge närd dröm nämligen en resa till Rom, dit det bär av i slutet av mars. Tack allesamman.

Stockholm den 9.2.1952. Kerstin Hesselgren

Kvinnans åldrar

Klimakteriet

Kvinnan går vidare genom åldrarna. Havandeskapet blir en alltmera osannolik möjlighet. Snart kommer släktkurvan till den punkt, där den sjunker brant. Vi är framme vid klimakteriet.

Klimakteriet karakteriseras hos kvinnor av att äggcellsmognad och därmed menstruation upphör. Vanligen sker detta ej plötsligt utan under loppet av några år, så att avstånden mellan menstruationerna blir längre eller blödningsarna mindre eller bådadera. I normala fall inträffar klimakteriet i regel någon gång mellan 43 och 53 år. Under de sista åren av den köns mogna perioden, ofta redan från slutet av 30-årsåldern, avtar fruktsamheten. Det har visats att de under dessa år mognande äggcellerna i många fall ej lösgöras från äggstocken och således ej kan befruktas. Klimakteriet kommer hos kvinnor tidigare än hos män, och det gör definitivt slut på fortplantningsförmågan, under det att män ej sällan kan bli fader, när de är gamla. Denna skillnad sammanhänger naturligtvis med att fortplantningen är så mycket arbetsammare för kvinnor än för män: havandeskap, förlossning och digivning är påfrestningar, som en åldrande organism ej framgångsrikt kan stå ut med.

När äggmognaden upphör vid klimakteriet, så upphör därmed även hormonbildningen. Detta behöver i och för sig ej leda till rubbningar, ty äggstocken har vissa hormonreserver och övergången kan ske småningom och omärkligt utan alla besvär. Ett sådant besvärsfritt klimakterium finner man hos många sunda kvinnor, som ha ett arbetsamt och intressefyllt liv, och ej sällan när klimakteriet kommer sent. Vanligast är dock att vissa rubbningar uppträder. De sammanhänger åtminstone delvis med att samspelet mellan hjärnbihangets och äggstockens hormoner blir stört i och med den uteblivna äggmognaden. Hjärnbihangets reagerar under någon tid med en ökad hormonproduktion och detta i sin tur inverkar på det s. k. vegetativa nervsystemet och ger upphov till de karakteristiska klimakteriska besvären: blodvallningar och svettningar.

När klimakteriet av gammalt är fruktat av kvinnorna beror det förmodligen ej enbart på dessa speciella besvär. Orsaken är säkert lika mycket den känsla man har att livets huvudskede nu är slut. Det engelska lekmannanamnet på klimakteriet är "change of life". Under de århundraden, då kvinnorna mer enbart än nu betraktats som könsvarelser, hade man en benägenhet att anse livet praktiskt taget slut för deras räkning i och med att de icke längre kunde föda barn och icke längre var lika fysiskt tilltalande. Då trodde man gärna att även kvinnornas arbetsförmåga blev sämre efter klimakteriet. Det fanns, när kvinnorna mot slutet av 1800-talet började komma ut i förvärvsarbete, en tendens att sätta pensionsåldern vid klimakteriet.

En annan och fortfarande berättigad orsak till en viss oro för klimakteriet är det intryck man har att en del sjukdomar inträffar lättare då än annars. Det finns en viss nedsättning av motståndskraften mot sjukdom både vid pubertet och vid klimakterium, sammanhängande med de inre-sekretoriska omvälvningarna under dessa perioder. Man hör ofta kvinnor tala med en viss bävan om "de där åren" och tillägga — mycket förnuftigt — "man bör ju låta undersöka sig, eftersom det lätt kan hända en något då".

En rad av symtom som mer eller mindre sammanhänger med den störda hormonbalansen, uppträder som sagt vid tiden för klimakteriet. Somliga kvinnor har

vissa av dessa besvär, somliga andra av dem och en del kvinnor har inga besvär alls. Utom de ovan berörda typiska besvären kan man nämna en ökad trötthetskänsla, en viss retlighet, en försämrad sömn — särskilt i samband med svettningar på natten — minskat behov av och glädje av sexualumgänge — något som kan skapa svårigheter i äktenskapet — benägenhet för klåda eller eksem, vissa i allmänhet godartade ledförändringar framför allt i fingrarna, en viss blodtrycksstegring eventuellt åtföljd av huvudvärk, en viss hjärtoro. Detta som exempel på några av de symtom, som ofta förekommer.

Det är ett glädjande faktum att de klimakteriska besvären numera framgångsrikt behandlas genom hormontillförsel. Utom hormonpreparaten finns det även syntetiskt framställda preparat, som är av annan kemisk sammanställning men har samma verkan. I regel kan man, när det gäller de vanliga klimakteriska besvären, reda sig med tabletter eller droppar att ta in. Endast om det inte hjälper eller om man har att göra med verkliga sjukdomssymtom beroende på klimakteriet bör man tillgripa injektioner. I detta sammanhang torde ett varningsord vara på sin plats. Tro inte att hormoninjektioner är ett trollmedel, som alla behöver och som hjälper för allt möjligt! Det är klart att ett läkemedel, som har så tydlig verkan mot vissa kännbara besvär, skall bli populärt och omtalat vännere mellan. Men man få inte glömma att det finns bestämda gränser för vad det kan åstadkomma. Viktigast är kanske att komma ihåg att man inte genom hormontillförsel på förhand kan försäkra sig mot klimakteriska besvär och vidare att man ingenting vinner genom att försöka att på konstgjord väg uppskjuta klimakteriet. Man skall överhuvudtaget icke utan trängande skäl och utan ständig läkarkontroll ta hormoninjektioner under långa tider. Det kan medföra diverse olägenheter t. ex. sexuell överretning, oregelbundenhet i menstruationsperioderna, uppträdande av blödnings efter klimakteriets slut.

Den sammanfattande slutsatsen blir alltså att follikelhormontillförsel vid klimakteriet kan bota de bristssymtom, som uppkommer genom att organismens egen hormonproduktion sjunker alltför hastigt.

Släktkurvans branta och relativt tidiga fall hos kvinnorna kan synas vara en av kvinnokönets svagheter och har utan tvivel ofta så uppfattats, icke minst av männen. Men egentligen är det, när man tänker på saken, en rätt bra anordning. Det branta fallet har sina fördelar — det är en hjälp att ställas inför ett fullbordat faktum. Det hjälper en att resignera med bibehållen värdighet. Män har inte denna hjälp. Och släktkurvans tidiga fall ger kvinnorna en längre fritid att följa endast sin personliga livskurva, innan ålderdomen kommer. Det är påfallande och det kommer, när flera kvinnor får framskjutna poster i samhället, att bli än mer påfallande, hur mycket prima arbete kvinnor presterar mellan 50 och 70 år.

Fem kvinnliga fredspristagare

Som alla vet var KD:s ordförande madame Cotton samt madame Soong Ching Ling, v. ordf. i Kinesiska Folkrepubliken och madame Pak Den Ai, ordf. för Koreas Demokratiska Kvinnoförbund, bland de första som erhöll Stalinpriset för freden. Bland de sex fredskämpar som mottog priset i december var även två kvinnor, Monica Felton från England och den tyska författarinnan Anna Seghers. Monica Felton är redan väl känd för oss alla genom sin verksamhet i samband med KD:s Koreakommission och Lilly Wächter-processen. Anna Seghers är även brett känd i vårt land genom sin roman "Det sjunde korset" och den film som inspelades efter den. Nu har hon avslutat en ny bok, "De döda förbli unga", som behandlar det tyska folkets liv och de tyska antifascisternas kamp åren 1918—45. Anna Seghers är medlem av Tyska Fredskommittén och Världsfredsrådet.

Mödrar och barn på Elfenbenskusten

Från det svarta Afrika har vi fått skakande meddelanden om hur de franska imperialisterna med terror söker krossa den rörelse mot kolonialförtrycket som blossar upp överallt i besittningarna. I staden *Abidjan* i den franska kolonin Elfenbenskusten sitter 400 svarta män och kvinnor arresterade, en del sedan två år. De har deltagit i den rörelse för demokratiska rättigheter åt de svarta som heter "Demokratisk afrikansk samling", de har försökt skaffa undervisningsmöjligheter åt sina barn, av vilka endast 5 % får gå i skola under den nuvarande franska kolonialregimen, de har krävt slut på slavarbete på plantagerna och slut på rättslösheten. De franska myndigheterna har svarat med razzior som jämnat hela byar med deras små lerhyddor med marken, och med att spärra in dem i fängelser utan dom och rättegång. Just under dessa veckor har en serie rättegångar börjat. Modiga svarta kvinnor som vill ge

sina barn något annat än den okunnighet och det lidande som varit deras egen lott, väntar nu efter lång fängelsevistelse på domen som kanske ytterligare förlänger deras arrestering. Att repressalierna mot den demokratiska rörelsen i Afrika förstärkts så tydligt den senaste tiden har sin förklaring i den vikt som krigsorganisatorerna tillmäter denna kontinent, som leverantör av soldater och råvaror för kriget. Detta framgår klart bl. a. av rapporterna från Nairobi-konferensen där europeiska imperialister och amerikanska "observatörer" deltog och där man utarbetade planer för byggande av strategiska vägar, hamnar etc. i Afrika, och där just den militära betydelsen av dessa byggen framhölls.

Men över hela världen samlar sig de progressiva krafterna, bland vita och färgade folk, för att försvara freden, försvara människorna, barnen. Och allt starkare blir kvinnornas ring kring jorden, i vänskap och enighet, för livets försvar!

KOREAHJÄLPEN

Den utlovade redovisningen måste på grund av sin omfattning få formen av ett särtryck som kommer att bifogas nästa nummer.

*

I nästa nummer kommer en redogörelse för avdelningarnas verksamhet under kampanjen.

Ur innehållet:

Tidningen **Vi kvinnor**
i demokratiskt världsförbund
Utgivare: Andrea Andreen
Köpmantorget 2, Stockholm

Redaktionskommitté:
Gunhild Tegen, Valborg Svensson.

Utkommer med nio nr per år.
Prenumerationspris per år: Kr. 4:—.
Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).
Postgiro 51323, Box 18073, Stockholm 18.
Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

*

Förbundsstyrelsen lokaler är belägna i
Kungsgatan 79, Stockholm. Tel. 53 19 61.

Sid.

Andrea Andreen: Internationella kvinnodagen .	2
Intervju med Elisabeth Tamm: För trettio år sedan	3
Inger Hagerup: Dikt	4
Gunhild Tegen: Om böcker	6
Hilde Rubinstein: Hemkomst	7
Margit Lindström: Våra systrar jorden runt	8
Följetong	

Omslagsbilden:

Originalfoto Harlem, New York